YOLLARIN SONU

ATSIZ

YAYIN NU: 844
EDEBÎ ESERLER: 361

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-176-7

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

1. Basım: Barıman Yayınevi, 1946
4. Basım: Ötüken, 1975
31. BASIM (Yeni Bulunan Şiirlerle Genişletilmiş)

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Göktürk Ömer Çakır

Tashih: Nâzım Terzioğlu

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: İMAK OFSET BASIM YAYIN SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Akçaburgaz Mah. 137. Sok.No: 12 Esenyurt / İstanbul / TÜRKİYE
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 1

İstanbul- 2021

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Atsız (12 Ocak 1905 – 11 Aralık 1975): 20. asırda Türk milliyetçiliğinin en önemli ismi ve Galip Erdem'in ifadesiyle "Türk birliğinin dev inançlı bekleyicisi" olan Atsız Bey, baba tarafından, deniz subayları yetiştirmiş bir aileden gelmiştir: Büyükbabası Hüseyin Ağa, Gümüşhane'nin Torul kazasının Midi köyünde yerleşik Çiftçioğulları ailesine mensuptu ve askerliğini deniz eri olarak yapmak için geldiği İstanbul'da teskere bırakarak çarkçı kolağalığına kadar yükselmişti. Onun oğlu ve Atsız Bey'in babası olan Mehmed Nâil Bey de güverte binbaşılığına kadar yükselmiş bir deniz subayıydı. Atsız, Mehmed Nâil Bey'in, Trabzonlu Kadıoğulları ailesine mensup Fatma Zehra Hanım'la 1903'te gerçekleşen evliliğinden dünyaya gelen üç çocuğun en büyüğü olarak İstanbul'da doğdu. İlkokula, Latin harfleriyle eğitim verilen Kadıköy'deki Fransız Mektebinde başladı. Bu okulun bir yangınla harap olmasından sonra bu defa yine Latin harfleriyle eğitim verilen Alman Mektebine yazdırıldı. Trablusgarp Savaşı yıllarında, Malatya gambotuyla Süveyş'e sığınan babasının yanına gönderildi ve orada yine bir Fransız okulunda tahsilini sürdürdü. Mehmed Nâil Bey'in İstanbul'a dönmesiyle bu sefer Kasımpaşa'daki Cezayirli Hasan Paşa Okuluna yazdırıldı. Arap harfleriyle eğitime burada başlayan Atsız Bey, ailesinin Kadıköy'e taşınmasıyla tekrar okul değiştirerek Osmanlı İttihad Mektebine gitmeye başlamıştır. Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcında Kadıköy Sultanisinin rüştiye kısmına devam eden Atsız, buradan İstanbul Sultanisine geçmiş, onuncu sınıftayken girdiği sınavda başarılı olarak Darülfünuna kaydolmuş, ardından bir geçiş sınavıyla Tıbbiyeye, orada girdiği başka bir sınavla da 1922'de Askerî Tıbbiyeye girme hakkını kazanmıştır. Y. Hacaloğlu'ndan öğrendiğimize göre; 1921 – 1925 yıllarında haftalık bir mecmua ve bazı günlük gazetelerde "H. Nihâl" ve "Askerî Tıbbiye öğrencisi H. Nihâl" imzalarıyla yazılar yazan Atsız Bey'in, 1917'de İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin maddi desteğiyle çıkarılmaya başlanan, Malta'ya sürülene dek Ziya Gökalp'ın idare ettiği *Yeni Mecmua*'nın, Falih Rıfkı yönetiminde neşredilen sayılarından Kasım 1923 tarihlisinde, "Suallerimiz ve Cevaplar" sayfasında Hüseyin Nihâl imzasıyla bir mektubu çıkmıştır. Mektuptaki, ifadelerinden, Türkçülük fikri gibi, temel antitezlerinin de erken dönemlerde tebellür ettiği anlaşılmaktadır. Hüseyin Nihâl, Mesud Süreyya adlı Arap asıllı bir mülazımın gereksiz yere istediği selamı vermediği için 4 Mart 1925'te Askerî Tıbbiyeden çıkarılmıştır. Bu yüzden de bazı mektuplarında kendisinden "yarı doktor" olarak bahsetmiştir.

Askerî Tıbbiyeden çıkarıldıktan sonra, Kabataş Lisesinde birkaç ay muallim muavinliği yapan Atsız Bey, daha sonra Denizyollarının bir vapurunda kâtip muavini olarak çalışmış, İstanbul – Mersin arasında birkaç seferde bulunmuştur. 1926'da Yüksek Muallim Mektebine ve Darülfünunun Edebiyat Şubesine kaydolan Atsız, buradan Edirne-

li Nazmi'nin *Divan*ının gramer ve sözlüğü üzerine hazırladığı bitirme teziyle 1930'da mezun olmuş, 25 Ocak 1931'de ise Fuad Köprülü'nün girişimiyle Türkiyat Enstitüsünde asistanlığa başlamıştır. Kısa bir süre sonra, 15 Mayıs 1931'de, ilk dergisi olan *Atsız Mecmua*'yı neşretmeye başlamış; dergide, kimi o sırada şöhretli, kimi ileride kendi sahalarında temayüz edecek isimlerle, daha ziyade kültürel ve ılımlı bir Türkçülüğün ilmî çerçevede işlendiği köycü bir bakış açısı egemen olmuştur.

Atsız, Temmuz 1932'de toplanan ve davetli listesinde adı olduğu hâlde katılmadığı Birinci Türk Tarih Kongresinde savunulan resmî tarih tezine karşı ilmî çekincelerini belirttiği için bilhassa Dr. Reşit Galip'in hücumuna uğrayan hocası Zeki Velidi Togan'ın lehine, aralarında Pertev Naili Boratav'ın da bulunduğu diğer yedi arkadaşıyla birlikte, Galip'e bir protesto telgrafı çekmiş ve muhalif olarak mimlenmesine yol açan bu tavrı, Reşit Galip'in Maarif Vekili olduğu sırada, *Atsız Mecmua*'nın 25 Eylül 1932 tarihli son (17) sayısında yayınladığı, Darülfünun hocalarının yetersizlikleri, cahillikleri ve esersizliklerini sert bir dille eleştirdiği bir yazısının da tuz biber olmasıyla, 13 Mart 1933'te Darülfünundan atılmasına yol açmıştır. Birkaç hafta sonra Orhan Şaik'le birlikte Malatya Ortaokuluna Türkçe öğretmeni olarak atanmış, orada yaklaşık dört ay bulunduktan sonra edebiyat öğretmeni vazifesiyle Edirne Lisesine tayin edilmiştir.

Edirne'de görevli olduğu yılların bir hatırası; bir yaz tatilinde, arkadaşlarıyla, asıl amaçları İstanbul'dan yürümek olduğu hâlde, yeterli vakitleri bulunmadığından, Sirkeci'den kalkan Selamet vapuruna binip Çanakkale'ye ve oradan motorla Kilitbahir'e çıkıp yaya olarak bütün savaş alanlarını dolaştıkları bir Çanakkale haccıdır. Bu geziye dair anlatısını, 1933'te Çanakkale'ye Yürüyüş adıyla bastırmıştır. Edirne'de, Türkçülük yolundaki ikinci yayın çabası olarak, 5 Kasım 1933 tarihinden itibaren 16 Temmuz 1934'e kadar dokuz sayı yayınlanacak ve yine resmî tarih tezine dönük sert polemiklere giriştiği için, Vekâlet emrine alınarak öğretmenlikten uzaklaştırılmasına yol açacak ve bir süre sonra da kapatılacak *Orhun* dergisini çıkarttı. Aynı zamanda bu dergide, 1935 yılında yayınlayacağı, *Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar* adlı eserini tefrika etmeye başladı. Böylece, kendi tarih tezini, daha önce Rıza Nur ve Mükrimin Halil tarafından kısmen ortaya konulmuş olan bütüncül bir bakış açısıyla sistemleştirmeye başladı. Ona göre Türk tarihi, resmî tezin hilafına, pek çok hanedan eliyle kurulmuş devletlerden değil, Doğu ve Batı Türkeli'nde egemen pek çok hanedan tarafından yönetilmiş iki devletten müteşekkildi ve hanedanları değil, devleti esas alarak anlatılmalıydı.

Daha sonra çeşitli okullarda fasılalarla öğretmenlik yapan Atsız, 1939'da Tahsin Demiray'ın *Ateş - Çocuklar* İçin dergisinde, pek çok nesli etkileyecek ve Türkçülük yoluna girmelerini sağlayacak olan, Birinci Gök-

türk Kağanlığı'nın çöküşünü ve Türklerin Kür Şad liderliğinde bağımsızlık için isyan edişini destansı bir dille anlatacağı *Bozkurtların Ölümü* adlı romanını tefrika etmeye başladı; fakat yayın yarım kaldı. Tamamlanması ve kitap olarak neşri, 1946 yılında gerçekleşecekti. Çok ilgi gören romanın, 1949'da *Bozkurtlar Diriliyor* adıyla devamı neşredilecek, burada da İkinci Göktürk Kağanlığı'nın elli yıllık aradan sonra Kutluk Şad tarafından diriltilmesi anlatılacaktı. Ayrıca 1940 yılı içinde, *900'üncü Yıldönümü* adlı risalesi ile Sabahattin Ali'nin *İçimizdeki Şeytan* romanına karşı yazdığı İçimizdeki Şeytanlar adlı risalesi ve *Türk Edebiyatı Tarihi* adlı küçük hacimli eserlerini yayımlamıştır.

Atsız, Boğaziçi Lisesinde Türkçe öğretmeniyken, daha önce Edirne'de çıkardığı *Orhun*'u, kaldığı yerden, yani onuncu sayıdan itibaren tekrar neşretmeye başlamış, bu dergi de 1 Ekim 1943 ila 1 Nisan 1944 arasında yedi sayı yayınlanabilmiştir. Mart – Nisan 1944'te Millî Eğitimdeki komünist faaliyetleri ifşa edip sorumluları istifaya çağırdığı ve Başbakan Şükrü Saraçoğlu'na hitaben kaleme aldığı meşhur açık mektupları sonrasında derginin yayını durdurulmuş; öğretmenliğine son verilmesi dışında, itham ettiği Sabahattin Ali'nin kendisine açtığı dava, 3 Mayıs 1944'te Ankara'da milliyetçi gençliğin sonradan Türkçüler Günü olarak anılacak nümayişlerini ve adli tarihimize Irkçılık – Turancılık Davası adıyla geçecek yargılamaları doğurmuştur. Bu davadan sonra uzun müddet işsiz kalan ve Türkiye Yayınevi'nde çalışan Atsız, bu dönemde, muahhar baskılarda genişleyecek olan şiirlerini *Yolların Sonu* (1946) adlı kitapta toplamış; *Osmanlı Tarihleri I* adlı derlemenin içinde, Ahmedî'nin, "Dâstan ve Tevârih-i Mülük-i Âl-i Osman", Şükrullah'ın "Behçetü't-tevârih" ve Âşıkpaşaoğlu'nun "Tevârih-i Âl-i Osman" adlı Osmanlı tarih yazıcılığının erken metinlerini neşretmiştir.

Atsız, Darülfünundaki sınıf arkadaşlarından Tahsin Banguoğlu'nun Millî Eğitim Bakanı olmasıyla 1949 Temmuzunda Süleymaniye Kütüphanesi'ne uzman olarak atanmış ve bir yılı biraz aşkın zaman sonra Haydarpaşa Lisesi Edebiyat öğretmenliğine tayin edilmiş; fakat bir Türkçüler Günü ihtifali dolayısıyla 4 Mayıs 1952'de Ankara'da verdiği "Devletimizin Kuruluşu" başlıklı konferansta, millî tarihe ilişkin kanaatlerini Türkçü bir bakışla anlatmasından rahatsız olan basının tezviratıyla öğretmenlikten "muvakkaten" alınıp tekrar Süleymaniye Kütüphanesi'nde görevlendirilmiş, bu "muvakkat" vazifesi emekli olacağı 1969 yılına kadar on yedi sene sürmüştür. Atsız, Süleymaniye Kütüphanesi'nde görevli olduğu yıllarda, çeşitli makalelerinden derleyerek *Türk Ülküsü* (1956) adlı kitabını yayımlamış, 1958'te önce *Akşam* gazetesinde tefrika edilip aynı yıl kitaplaştırılan ve Fetret dönemimize dair acıklı bir şehzade öyküsü olan *Deli Kurt* romanını neşretmiş, Ö.F. Akün'ün verdiği bilgiye göre, 1936'da bir sahafta görüp istinsah ettiği ve daha sonra aslı Berlin'e

götürülerek İkinci Dünya Savaşı'nın dağdağası içinde kaybolan, Bayburtlu Osman'ın *Tevârih-i Cedîd-i Mirât-ı Cihân* (1961) adlı eserini, ayrıca Birgili Mehmed (1966), Mustafa Âlî (1967) ve Ebussuud Efendi'nin (1968) bibliyografyalarını hazırlamıştır.

Atsız'ın çıkardığı son Türkçü dergi, 1964 – 1975 yılları arasında 143 sayı yayınlanan Ötüken dergisidir. 1972'de, son romanı olan ve daha önce ismini müstear olarak kullandığı; hayatı, kendi hayatıyla büyük oranda örtüşen Selim Pusat adlı askerlikten atılma bir monarşist subayın etrafında gelişen sembolik ve tenasühi bir öyküyü anlattığı *Ruh Adam*'ı yayımlar.

Atsız, Türkçülük tarihinin en önemli figürüdür. Bu sebeple Altan Deliorman Bey, kendisi hakkında kaleme aldığı kitabında, cenazesinden bahsederken haklı olarak "musalla taşında yatanın Atsız değil, Türk milliyetçiliğinin bir devri" olduğunu ifade etmiştir. Büyük Türkçünün ebediyete intikalinin üzerinden çok yıl geçmiş olmasına rağmen yarattığı romantizmin ve edebî kuvvetinin her yeni kuşağı etkilemeyi sürdürdüğünü rahatlıkla söyleyebiliriz. Bunda, şüphesiz bir ömür boyu sarsılmaz bir inançla ve yüksek bir ahlaki salabetle savunduğu fikirlerden inhiraf etmemiş olmasının; kendisini hiçe sayarak milletinin geçmişinde, hâlinde ve geleceğinde fenafillah derecesinde benliğini eriterek varlığını gerçek anlamda ona adamış olmasının payı büyüktür.

İÇİNDEKİLER

Yolların Sonu ve Atsız'ın Şiir Dünyası / Dr. Sakin Öner • 11

YOLLARIN SONU

Yakarış • 43
Yolların Sonu • 47
Topal Asker • 49
Kahramanların Ölümü • 54
Toprak – Mazi • 55
Sarı Zeybek • 60
Davetiye • 63
Yarının Türküsü • 67
Türk Kızı • 69
Kömen • 70
Selâm • 74
Kahramanlık • 78
Bahtiyarlık • 79
Türklerin Türküsü • 80
Macar İhtilâlcileri • 81
Unutma! • 82
Dün Gece • 83
O Gece • 85
Eski Bir Sonbahar • 87
Karanlık • 88
Özleyiş • 89
Türk Gençliğine • 90
Türkçülük Bayrağı • 95
Koşmalar • 96
  I: Ağıt • 96
  II • 97
  III • 98
  IV • 99
  V: Sesleniş • 100
Varsağılar • 102
  I • 102
  II • 103
  III • 104
  IV • 106

Gel Buyruğu • 107
Hâtıralar • 108
Ayrılık • 109
Yalnızlık • 111
Korku • 113
Ay Yüzlü Güzel Konçuy • 114
Geri Gelen Mektup • 115
Yaşayan Türkçülere Ağıt • 117
Dörtlükler • 118
Kader • 124
Afşın'a Ağıt • 125
Sona Doğru • 126

EKLER

Editoryal Not • 129

İnkıraz • 131
Son Mektup • 132
Gözlerim • 134
Sakarya • 135
Gel, Beni Râm Et! • 139
Hicran • 140
Liseli Kız • 142
Girdap • 143
Türkistan İhtilâlcilerinin Türküsü • 144
"Şehvet denilen..." • 145
"Ey gözlerinin..." • 146
"Ey, ömrü..." • 147
"Kâfirde yiğit..." • 148
"Gönül, kader..." • 149
"Hey bre..." • 150
"Şu dağların..." • 151
"Aşkınla bunca..." • 152
"Göğsünde vurup..." • 153
"Sevdâ gibi..." • 154
Minimini Mâviş Cin Kerata • 155
"Can bebeğim..." • 156
Nejdet Sançar'a Ağıt • 157

YOLLARIN SONU VE ATSIZ'IN ŞİİR DÜNYASI

Dr. Sakin Öner

Hüseyin Nihâl Atsız (1905-1975), Türk milletinin tarihiyle eşit bir yaşa sahip olan Türk milliyetçiliği fikrinin, yirminci yüzyılda Ziya Gökalp'tan sonraki en kuvvetli temsilcisidir. Türkçülük fikrini ve Türk ülküsünü yayma gayesi peşinde kalemi ile yaptığı yarım asırlık mücadelesi onu, Türkçülük fikrinin Cumhuriyet dönemindeki önderi yapmıştır.

İlim, fikir ve aksiyon planında Türk ülküsünün kavgasını veren Atsız, bir Türkçü ilim, fikir ve kültür adamı, tarihçi, Türkolog, şair ve yazar olarak çok değerli eserler vermiştir. Özellikle millî aşk ve heyecanla yazdığı fikir yazıları, tarihî romanları ve şiirleriyle, yayımlandıkları tarihten günümüze kadar yetişen bütün nesiller üzerinde etkili olmuştur. Bunun sonucunda millî şuur ve ruh sahibi milliyetçi ve ülkücü bir aydınlar kadrosunun yetişmesine büyük katkı sağlamıştır.

Atsız, ömrü boyunca inandığı dava ve bağlandığı ülküler yolunda yılmadan ve yorulmadan cesaretle mücadele etmiştir. Bu mücadeleyi verirken sürekli mağduriyete uğramış, fakat davasından ve ülküsünden asla taviz vermemiştir. Atsız'daki bu mücadeleci ve savaşçı ruhun, bir asker çocuğu oluşundan, kendisinin de Askerî Tıbbiye'den isteği dışında uzaklaştırılmasından kaynaklandığını düşünüyorum.[1] Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun bu konuda

[1] Atsız'ın babası Nâil Bey deniz binbaşısı idi. Atsız, 1922'de imtihanla girdiği Askerî Tıbbiye'den milliyetçi duygularının tepkisi yüzünden aldığı bir disiplin cezası dolayısıyla üçüncü sınıfta iken 4 Mart 1925'te çıkarıldı.

"Atsız asker değildi, fakat bir asker gibi yaşadı, asker gibi öldü," demektedir.[2]

Atsız, yayımladığı dergiler ve yazdığı eserlerle Türkçülük fikrine ve Türk ülküsüne açıklık getirerek belirli prensipler ve hedefler koymuştur. Türk seciyesini ve Türklüğü bozmaya yönelen, millî şuura cephe alan düşünce ve ideolojilere karşı aralıksız mücadele etmiş ve Türklüğü kendisini bekleyen tehlikelere karşı daima uyanık tutmaya çalışmıştır. Ona göre Türk milletinin en büyük düşmanları; komünizm, Sovyet yayılmacılığı, siyonizm ve masonluktur. Hayatı boyunca "Moskof" adı ile ifade ettiği komünizmle mücadele etmiştir. "Gövdesini elbette döndürürüz kalbura /Bir geçerse Moskofun elimize yakası." ("Yakarış").

Fikirlerini yayma ve etkili olmadaki başarısı, sadece kaleminin ve ideallerinin gücünden değil, aynı zamanda savunduğu değerlere uygun yaşayışından da kaynaklanmaktadır. Atsız, tarihçi, Türkolog, şair, romancı ve mütefekkir yanlarını, sahip olduğu yüksek insanî ve ahlakî vasıflarla ve inandığı değerler uğrunda verdiği tavizsiz mücadele ile bütünleyen mümtaz bir şahsiyet abidesidir.

Atsız, yazıları ve eserleriyle Türk toplumuna ve özellikle de gençliğe millî ruhu, şuuru ve ülküyü aşılamayı hedeflemiştir. Ona göre, milletin temeli ahlaktır. Yüksek ahlak milliyetçiliğin de en başta gelen prensiplerinden biridir. Bu sebeple, Türklüğün etrafını sarmış düşman milletler ve kuvvetler karşısında ancak yüksek ahlaklı, disiplinli, millî tarih şuuruna sahip, millî kimlik ve karakterini kozmopolitlikten koruyabilen bir millet olarak ayakta kalabileceğimizi ifade etmiştir. Milletin mukadderatı söz konusu olduğunda en büyük görev gençliğe düştüğü için, gençliğin ahlaklı yetiştirilmesi çok önemlidir. Bu konuda en büyük görev, öğretmenlere düşmektedir.[3]

---

[2] Ercilasun, Ahmet Bican, *Atsız Türkçülüğün Mistik Önderi*, 2. Baskı, Panama Yayıncılık, Ankara 2019, s. 705.

[3] Atsız, *Türk Ülküsü*, Afşın Yayınları, 2. Baskı, Ankara 1966, s. 45-46.

"Türk Ülküsü"ne ömrünü adayan Atsız, Türkçülerin bu ülküyü millete hâkim kılmak için, en çok Harp Okulu'na, Mülkiye'ye ve öğretmen okullarına girmelerini istemiştir. "Öğretmenlerin öğrencilere yapacakları milliyetçilik telkini ile memleketin geleceğine nasıl hâkim olduklarını söylemeye lüzum yoktur. Subaylar da kısmen öğretmendir. Mülkiye'den çıkarak kazaların, vilayetlerin başına geçmek, Türkçüler için önemli bir hizmet fırsatıdır."[4] Bu düşüncenin Atsız'ın bütün fikrî muhtevalı nazım ve nesirlerine hâkim olduğunu görüyoruz.

Türk dili, edebiyatı ve tarihine son derece vâkıf olan Atsız'ın eserlerini; genel olarak *ilmî eserler*, *edebî ve fikrî eserler* olmak üzere iki gruba ayırabiliriz. *İlmî eserler*ini; *tarih*, *bibliyografya* ve *edebiyat tarihi* sahalarındaki çalışmaları olarak gruplandırabiliriz. Ayrıca *Türk Ansiklopedisi* için yazdığı 38 maddeyi de bunlara ilave edebiliriz. Atsız'ın yazdığı bu maddeler Ötüken Neşriyat tarafından *Türk Ansiklopedisindeki Yazıları* adıyla kitap hâlinde yayımlanmıştır.

Atsız'ın *edebî ve fikrî eserler*ini; *fikrî yazıları*, *romanları*, *hikâyeleri* ve *şiirleri* teşkil etmektedir. Bunları, birbirini bütünleyen eserler olduğu için birlikte ele almak gerekir. Atsız, çeşitli gazete ve dergilerde yayımlanan fikrî yazılarını, tarihî romanlarını ve şiirlerini, Türkçülük ve Türk ülküsü konularındaki fikirlerini yeni nesillere aşılama konusunda bir telkin vasıtası olarak kullanmıştır. Edebiyatın fikirlerin topluma taşınmasında bir vasıta olarak kullanıldığına, Tanzimat ve İkinci Meşrutiyet dönemlerinin milliyetçi ve Türkçü şair ve yazarlarında, hatta bağımsız edebiyatçılar olarak ele alabileceğimiz Tevfik Fikret ve Mehmet Âkif Ersoy'da da tanık oluyoruz.

Atsız, fikirlerini yaymak amacıyla 1931-1975 yılları arasında çeşitli dergiler yayımlamıştır. Ahmet Bican Ercilasun Atsız'ın, "Türk Ocaklarının kapalı olduğu 1931'den sonraki dönemde boşluğu dolduran gayriresmî, bir ba-

[4] Atsız, *age.*, s. 62.

YOLLARIN SONU

Yolların Sonu

Bugün yollanıyorken bir gurbete yeniden
Belki bir kişi bile gelmeyecektir bize.
Bir kemiğin ardında saatlerce yol giden
İtler bile gülecek kimsesizliğimize.

Gidiyorum: Gönlümde acısı yanıkların...
Ordularla yenilmez bir gayız var kanımda.
Dün benimle birlikte gülen tanıdıkların
Yalnız bir hâtırası kaldı artık yanımda.

Yufka yüreklilerle çetin yollar aşılmaz;
Çünkü bu yol kutludur, gider Tanrı Dağı'na.
Halbuki yoldaşını bırakıp dönenlerin
Değişilir topu da bir sokak kaltağına.

EKLER

Editoryal not: 31. baskıdan itibaren (2021) eklenen bu bölümde, Atsız'ın, çoğu dergi sayfalarından gün yüzüne çıkan ilk şiirleri ve muhtelif kitaplarında,[1] mektuplarında ve hatırat türünde yayınlarda yer alan ve *Yolların Sonu*'na dâhil edilmemiş şiirleri yer almaktadır. İlk altı şiir, Tahsin Yıldırım tarafından *Yarın* dergisi (S. 34, 36, 37, 39; 1922) ve *Türkiye Edebiyat Mecmuası*'nın (S. 2, 4; 1923-1924) muhtelif sayılarında bulunmuş ve *Söğüt* dergisinin Mayıs-Haziran 2021 tarihli 9. sayısında "Nihal Atsız'ın Bilinmeyen İlk Şiirleri" (s. 88-98) başlığıyla topluca Latin harflerine aktarılıp neşredilmiştir. Bu şiirlere düşülen notlar da -en kısaltmaları hariç, kendisine aittir. Atsız'ın kitaplarında yer alan şiirler haricindekilerden "Liseli Kız" *Asrî Türkiye Mecmuası*'nda (S. 2; 1926) çıkmış, Abdulhakim Tuğluk tarafından *Dergâh* dergisinde (S. 370; 2020) "Hüseyin Nihâl Atsız'ın Unutulmuş Bir Şiiri" başlığı altında Latin harflerine aktarılmıştır. "Girdap", ilk defa *Millî Mecmua*'da (S. 85; 1927) çıkmış, Ahmet Bican Ercilasun'un *Atsız Türkçülüğün Mistik Önderi* (2018, s. 327) adlı kitabında Latin harflerine aktarılarak gün yüzü görmüştür. "Türkistan İhtilâlcilerinin Türküsü" ise *Yeni Türkistan* (S. 14-15; 1928) mecmuasında neşredilmiş, ilk defa *Orkun* (S. 21; 1999) dergisinde Latin harflerine aktarılarak basılmıştır. İsimsiz iki şiirden birisi Yağmur Atsız tarafından *Türk Edebiyatı* (S. 343; 2002) dergisinde "Rüzgâr Gibi" başlıklı yazıda yayımlanmış, diğeriyse Yücel Hacaloğlu'nun derlediği *Atsız'ın Mektupları*'nda (2001, s. 233) neşredilmiştir. "Liseli Kız" şiirinden itibaren eklenen aruz vezinli şiirlerin toplu değerlendirmesi Muhammed Olgun'un *Baki Gülistanda Bir Nihal - Atsız'ın Bâkî'ye Naziresi ve Aruz Ölçülü Şiirleri* (2021, s. 86-106) başlıklı yayınımızda yapılmıştır. Bu şiirlere ait notlar da kitabın yazarına aittir.

---

[1] *Bozkurtlar*'daki karşılıklı ozan atışmaları, *Ruh Adam*'daki karşılıklı söyleyişler ve parçalı şiirler alınmamıştır. -en.

İnkıraz

Elbet senin hüsnün de bir gün harap olacak!
Kalbinde yer tutacak bir inkırazın yası;
Bu gençlik, bu güzellik elbet bir gün solacak,
Bu zâlim saltanatın gelince intihâsı...

Evet, şimdi güzelsin; kalbimizde hüküm sür!
Herkes senin esîrin, cihanda yalnız sen hür!
İstediğini yalvart, istediğini öldür,
Çünkü uçtuğun yerler bir güzellik semâsı...

İşte hayat; her şeyin en sonu bir inkıraz.
Dünyada saltanatın zamanı, zevki pek az!
Emin ol ki sende de kalmayacak işve, naz;
Esmeyecek başında eski sevdâ havası...

Bütün zehri yılların tâ kalbine dolacak.
Efsânevî hüsnün de sararacak, solacak.
Bu, gençleri öldüren hüsnünün sonu ancak,
Bir inkıraz olacak, ey gönüller hülyası!...

H. Nihâl, "İnkıraz", *Yarın* dergisi,
15 Haziran 1338/ 1922, S. 34, s. 158.